

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

- אמת -

האמת יסוד בנין. וידוע מה שספרו במדרש, שאחד היה רשע גמור, ועל ידי שקבל על עצמו שלא לדבר שקר חזר בתשובה. שאם היה הולך לדבר עברה, היה חושב: אם ישאלוני מה אשיב, אם אומר אמת אבוש ואכלם, ואם אמר שקר הרי אעבור על מה שקבלתי. ובוזה נמנע ולא הלך בעצת רשעים, ובדרך חטאים לא עמד.

ולפי גודל מעלת האמת ורב גנות השקר והרעות הנמשכות ממנו, ראוי לאדם להתחזק לחנך את בניו במדת האמת, וממנו יראו שמקפיד על דבר אמת וכן יעשו, ויעמוד על המשמר עליהם שלא ימצא בפיהם לשון תרמית, ואם יעשו דבר שלא כהוגן, יעשה שיודו על האמת. ובכן ימחל להם באותו פעם ולא יכם, רק ירזום שלא יוסיפו לעשות, ואם ידברו שקר יוסיף להכותם מכה רבה על השקר. ויגדל בעיניהם עון השקר באפן שיחרדו בנים ויזהרו מאד, עד שיעשה להם טבע שלא לדבר שקר.

ומאחר שתורתנו הקדושה היא תורת אמת, מה מאד צריך ליזהר להגות בה באמת ולהיות מודה על האמת ולקבל האמת ממי שאמרו אפלו קטן שבקטנים. וכבר אמרו 'מודים דרבנן היינו שבחיהו'. ולא לפנות דרך כזבים במשאות שוא ומדוחים, רק האמת יורה דרכו. זוהי דרך ישרה לכל ישר הולך, ובוזה ימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם.

(פלא יועץ" ערך 'אמת')

סגולת התפילין

והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך וגו'. (יג, ט)

הנה כאן מתנה טובה גילה לנו האל. היא מצות התפילין פאר לישראל. בודאי סודות המצוה עצמו עד אין חקר. ואפילו קצה הבנה אין עד יהי בוקר.

אבל אכתוב סיפור קטן, מהרבה סיפורים, אשר ממנו יובן, אור זעיר מהאורים. פעם צילמו במצלמה אדם אשר היה עטור בתפילין וחזרו וצילמוהו אחר הסרתם. וראה זה פלא, שבתמונה ראשונה נראה "הילה" סביב סביב האיש ומאירה בו. ואילו בתמונה שניה, ולא כלום.

אבל קצת יש ליתן טעם מיני אלף למצוה זו. הנה האדם כשנולד מיד מתעטר במלאך הנקרא יצר הרע וע"ז נאמר "לפתח חטאת רובץ". וכאשר גדל והיה לאיש בן י"ג, בא מלאך שני הנקרא יצר הטוב. וע"ז אמרו במדרש את הפסוק "טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל". כלומר שיצר הרע ישן וזקן, משא"כ יצר הטוב צעיר כי לא בא רק אחרי י"ג שנים. ומעתה מלחמה נטושה אך קשה כיצד יש "איזון". הרי הזקן הלזה מלומד מלחמה כי הוא ותיק. ולעומתו יצר הטוב חלש וצעיר כתושב חדש. ומה דמות לערוך מלחמה חלש מול חזק.

אכן נאמר בפסוק שלמלחמה צריך "חכמה", כמ"ש (משלי כד, ו) "בתחבולות תעשה מלחמה". והנה ארבע פרשיות שבתפילין נקראין "חיים" כי הם מצד החכמה [וע' תענית דף כ:], ונאמר "החכמה תחיה בעליה". והנה כאשר האדם מתעטר בהן בראשו, נוחת עליו חיים וחכמה. וכאשר קשרם על זרועו מקבל חסד וגבורה [וע' ברכות נז. המניח תפילין בחלום יצפה לגדולה], ואז החכמה והגבורה נאצלים גם על יצר הטוב. ואז "מתאזן" כח החלש אל מול החזק והכוחות משתווים. [וראה בתיקוני זוהר דף קכד. ובזוהר חדש תרומה מא. וזו"ח רות].

ובזה מובן לענין "בר מצוה" שיעקר חינוכו מזכירים ב"תפילין", אע"פ שקריאת שמע קדמה. אכן כי כיון שזה הקטן, גדול נעשה, ונכנס בו יצר הטוב, אשר צריך חיזוק כאמור, לכן מזכירין התפילין כי הם הנותנין לו עוז וחכמה. וע' ברכות (דף ו.).

ה' יתברך יזכנו לשמוח בזמן הנחת התפילין ונתקדש על ידיהם ותעלה מלכות האל עלינו ונצא מקטנות לגדלות ונראהו כביכול פנים בפנים. אמן.

שבת שלום ומבורך!

הגליון לעילוי נשמת המחנך הדגול הרב יהודה משה זצ"ל בן לאה תחי'. נלב"ע ה' שבט תשע"ג

שדאל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

מהו לשון "תפילין"

שאלה: איך נקראים 'תפילין' של ראש' בלשון הקודש, דהנה בפסוק (שמות יג, ט) כתיב "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך", ובפסוק (שמות יג, טז) כתיב "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך". והנה בשני הפסוקים שמובאים כאן אין הבדל איך נקראים שמות התפילין של יד בשני הפסוקים נקראים תפילין של יד "אות", אך תפילין של ראש פעם נקראים "זכרון" (וכנראה הוא על שם הפעולה שעושים התפילין של ראש), ופעם אחת נקראים "טוטפת", ופירש"י: טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים. ובתרגום אונקלוס על הפסוק (טז) תרגם "והיה לאות על ירך ולתפילין בין עיניך", והרי לנו שתפילין הוא בארמית וטוטפת הוא בכתפי ואפריקי, וא"כ מהו השם של תפילין של ראש בלשון הקודש, ועוד צריך עיון מדוע משתמשים בשם שם של תפילין של ראש לשם כולל גם לשל יד.

תשובה: באמת "תפילין" נקראים תפילין בלשון רבים, וביחיד, שמו תפלה, וכמ"ש (מנחות לו.) סח בין תפלה של יד וכו'. וכך שמה של המצוה הזו: - "תפילין". הן יד והן ראש. ומה שפירש התרגום (שמות יג, טז) "ולתפילין בין עיניך". כי עיקר התפילין "הנראה" הוא של ראש. כי של יד מכוסה, וכמ"ש (מנחות לז:) והיה לך לאות, ולא לאחרים לאות. וכן אמרו (מנחות לה: וברכות ו.) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך - אלו תפילין שבראש. ואה"נ שם תפילין אינו בלשון הקודש, אלא תרגום. עוד י"ל מדוע התפילין של ראש הם בעיקר נקראו "תפילין", כי המה ארבע בתים. משא"כ של יד הוא בית יחיד.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartoral@gmail.com

קומא דנשמתא

רבי חיים כפוסי

הרב החסיד מה"ר חיים כפוסי בעל הנס זלה"ה, (הילולתו י"ב שבט), שהיה דיין ונסתמא, והיו מרננים עליו שח"ו לקח שוחד. ואמר בתוך קהל ועדה כי שמע דבת רבים יחד ירננו"ו שלקח שוחד, ואם האמת אתם כן יהיה תמיד הענן יכסנו, ואם הוא נזהר מאד בזה יאיר עיניו כבראשונה. ונתקבלה תפלתו בהלו נרו. ואני הצעיר ראיתי חתימתו כשהיה סגי נהור והיה חותם מאומד וכמעט אין האותיות נכרות כמי שלא ראה, וראיתי חתימתו אח"כ ה' נסי חיים כפוסי כתובה מאושרה. ועד היום כל הנשבע לשקר על קברו נענש. זיע"א.

(מרוח החיד"א "שם הגדולים" בערכו).

ישמח לב מבקשי ה'

הננו שמחים להודיע כי במסגרת שיעורו הקבוע של מורנו

הגאון הרב **אלעזר זאב רז שליט"א**

יתקיימו מעתה השיעורים בחלק "חשן משפט"

בדינים אקטואליים המצויים למעשה

השיעור מתקיים מידי **יום ראשון בשעה 4.45**

בבית הכנסת **"מוסאיף"**, ירושלים

ומועבר בשידור חי באתר מוסאיף: www.musayof.org

להאזנה "קול הלשון": 03-617-1001

ארכיון השיעורים ב"קול הלשון": 03-617-1068 שלוחה 20

נצור לשונך מתוך הספר "חפץ חיים"

י. ואם יש עליו דברים הניכרים שנראה על ידי זה שמה שמספרין עליו הוא אמת, דינא הכי, אם יש בענין הזה, אפלו אם הדבר אמת, לשפטו לצד זכות, או בעניני שלילת המעלות וכו', לא שיך בזה דברים הניכרים, דודאי אנו מחויבין לדנו לכף זכות כיון שהוא איש בינוני כדי שלא יתבזה על ידי זה בעינינו, אבל אם הוא דבר אשר אין למצוא צד זכות על העושקו, מותר להאמין ולקבל. [הגה"ה: ובכל זאת צריכין להזהר מאד ולחקור בשבע חקירות, אם הם באמת דברים הניכרים, וליזהר בכל התנאים שצריך לזה, כי היצר מטעה את האדם בזה מאד ומראה לו כמה דברים הניכרים שהם אמת, כדי שיאמין בזה וילכדנו על ידי זה ברשת של עון קבלת לשון הרע, ועל כן אל ימהר להקל בזה].

המדור להצלחת א. ש. ג. ת. תח"י לזיווג הגון

הלכתא לשבתא

רבינו האריז"ל הזהיר "ששום מלבוש או כיוצא בו מכל מה שהאדם לובש בשבת אין ראוי שיהיה עליו בימי החול, ואפילו החלוק של שבת אין ראוי ללבושו בימי החול כלל". ועוד הזהיר "ששום מין מלבוש וכיוצא בו מכל מה שלבש האדם בימי החול אין ראוי ללבושו ביום שבת". וכנהגה זו החמיר הגר"א (מעשה רב אות קמז).

מטעם זה יש שנמנעו מללבוש בגדי שבת בשמחות, וכן הקפיד הסטייפלר זצ"ל. אולם יש שהקילו בזה, דאדרכא זה שלובש את הבגד דוקא בשמחות מראה על יקרת הבגד.

(מתוך חוברת 'בגדי שבת')

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה". ת.ד. 57124 ירושלים

www.MatanTorah.org

לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartoral@gmail.com